



Stiftelsesklagenemnda

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse i sak 2022/0797

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse av klage av 8. september 2021 fra Thomas Angells Stiftelser (heretter klager) på Stiftelsestilsynets vedtak av 26. august 2021.

Saken gjelder Stiftelsestilsynets vedtak om å avslå søknad om sammenslåing av to stiftelser.

Spørsmålet i klagesaken er om vilkårene for sammenslåing ved omdanning etter stiftelsesloven §§ 45 andre ledd (b), jf. 46 er oppfylt.

1 Stiftelsesklagenemndas kompetanse og sammensetning

Stiftelsesklagenemndas kompetanse er fastsatt i lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 7a. Etter bestemmelsen avgjør Stiftelsesklagenemnda klager på enkeltvedtak som er fattet av Stiftelsestilsynet i samsvar med blant annet stiftelsesloven.

Stiftelsesklagenemnda kan prøve alle sider av saken, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingssåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 34. Klagen er fremsatt i rett tid og vilkårene for å behandle klagen er til stede, jf. forvaltningsloven §§ 29 og 32.

Ved behandlingen og avgjørelsen av klagen i Stiftelsesklagenemnda deltok lederen Gudmund Knudsen og medlemmene Kamilla Silseth og Henning Sollid.

2 Sakens bakgrunn i hovedtrekk

I søknad 7. juni 2021 søkte Thomas Angells Stiftelser om sammenslåing med Waisenhusstiftelsen i Trondheim (heretter Waisenhusstiftelsen). Sammenslåingen var planlagt gjennomført ved at Thomas Angells Stiftelser overtok Waisenhusstiftelsen, og Thomas Angells Stiftelsers formål ble søkt endret slik at det videreførte Waisenhusstiftelsens formål slik som gjengitt nedenfor. Bakgrunnen for søknaden var et ønske om å styrke formålet i begge stiftelsene, gjennom å redusere forvaltningskostnadene med 258 000 kroner per år i Waisenhusstiftelsen.

Den overdragende stiftelsen, Waisenhusstiftelsen, har ifølge vedtektene § 1 til formål «[...] å støtte tiltak for barn og ungdom i Trondheim som har sosiale problemer, herunder også forebyggende og holdningsskapende tiltak». Det står videre i vedtektene § 1 at «[ø]konomisk støtte fra stiftelsen bør gå i regi av organisasjoner/institusjoner og kan være et samarbeid mellom flere». Etter vedtektene § 3 er stiftelsens grunnkapital på 5 438 428 kroner urørlig. Det er derfor bare eventuell avkastning som kan deles ut til formålet. Før avkastningen kan deles ut må driftskostnader være dekket og prisstigning tilsvarende konsumprisindeksen skal legges til grunnkapitalen. Stiftelsens egenkapital er i årsregnskapet for 2020 angitt til 6 590 425 kroner. Som styre for stiftelsen fungerer det til enhver tid sittende styret i Thomas Angells Stiftelser, jf. vedtektene § 4.

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@knse.no

Den overtakende stiftelsen, Thomas Angells Stiftelser, har etter vedtektene § 1 til formål «[...] å oppfylle intensjonene i Thomas Angells testamente [...]». Videre står det følgende i formålsbestemmelsen:

«Dette vil særlig omfatte utleie av innskuddsfrie leiligheter til eldre mennesker til sosialt tilpassede rimelige husleier i Thomas Angells Hus og i Kjøpmannssgt 6, samt legge forholdene til rette for et godt sosialt og trygt miljø for beboerne. Det påligger Stiftelsene et særskilt ansvar i å ivareta Thomas Angells Hus.

For å ivareta Stiftelsens formål skal om mulig 1/3 del av resultatet tillegges kapitalen.

Dersom forvaltningen og avkastningen av Stiftelsens formue gir rom for det kan annen sosial virksomhet i Trondheim støtte».

Etter vedtektene § 2 er grunnkapitalen 13 225 909 kroner. Etter årsregnskapet for 2020 er stiftelsens egenkapital 46 690 794 kroner.

Det er i søknaden foreslått følgende ny formålsbestemmelse for Thomas Angells Stiftelser:

«Thomas Angells Stiftelser har som formål å oppfylle intensjonene i Thomas Angells testamente [...]».

Dette vil særlig omfatte utleie av innskuddsfrie leiligheter til eldre mennesker til sosialt tilpassede rimelige husleier i Thomas Angells Hus og i Kjøpmannsgata 6, samt legge forholdene til rette for et godt sosialt, stimulerende og trygt miljø for beboerne. Det påligger Stiftelsene et spesielt ansvar i å ivareta Thomas Angells Hus.

Den årlige avkastningen basert på dagens formue pr. ikrafttredelsestidspunktet anvendes slik:

For å ivareta Stiftelsens formål skal om mulig 1/3 del av resultatet tillegges kapitalen.

Dersom avkastningen ett år eller flere år på rad blir lavere enn driftskostnadene og prisstigningen må dette tas igjen før midler kan disponeres.

Dersom forvaltningen og avkastningen av Stiftelsens formue gir rom for det kan annen sosial virksomhet prioriteres. Støttetiltak for barn og unge i Trondheim som har sosiale problemer skal særlig prioriteres. Herunder forebyggende og holdningskapende tiltak. Økonomisk støtte fra stiftelsen bør gå i regi av organisasjoner/institusjoner og kan være et samarbeid mellom flere.»

I forslag til nye vedtekter § 2 er grunnkapitalen fastsatt til 13 225 909 kroner, som er en videreføring av grunnkapitalen i Thomas Angells Stiftelser før sammenslåingen.

Klager sendte inn tilleggsopplysninger til søknaden 23. juni 2021. Søknaden ble avslått av Stiftelsestilsynet i vedtak av 26. august 2021.

Klager påklaget vedtaket i klage av 8. september 2021. Stiftelsestilsynet har vurdert klagen, men har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket. Saken ble oversendt Stiftelsesklagenemnda ved brev av 18. mai 2022.

Stiftelsesklagenemnda holdt nemndsmøte og avgjorde saken 31. oktober 2022.

3 Stiftelsestilsynets vedtak

Vedtaket av 26. august 2021 lyder:

«Vi avslår søknaden om sammenslåing av stiftelsene *WAISENHUSSTIFTELSEN I TRONDHEIM*, org.nr. 964 905 754, og *THOMAS ANGELLS STIFTELSER*, org.nr. 938 662 843.»

Stiftelsestilsynet har grunnlagt avslaget med at de to stiftelsene ikke har i det vesentlige likeartede formål, jf. stiftelsesloven § 45 andre ledd (b). Det er tilsynets vurdering at stiftelsene har ulikt formål; Waisenhusstiftelsen skal støtte tiltak for barn og unge i Trondheim som har sosiale problemer, mens Thomas Angells Stiftelser skal leie ut innskuddsfrie leiligheter til eldre mennesker og legge til rette for et sosialt og trygt miljø for beboerne. Tilsynet har videre lagt vekt på at Waisenhusstiftelsen er en pengeutdelende stiftelse, mens Thomas Angells Stiftelser er en utleiestiftelse.

Stiftelsestilsynet har videre grunnlagt avslaget med at vilkåret for omdanning i stiftelsesloven § 46 første ledd (a) heller ikke er oppfylt. Det er tilsynets syn at kapitalen i stiftelsene er tilstrekkelig til å tilgodese stiftelsenes formål på en rimelig måte. For Thomas Angells Stiftelser har tilsynet vist til den høye egenkapitalen. For Waisenhusstiftelsen har tilsynet vist til at egenkapitalen har økt de siste årene, og at det har vært grunnlag for utdelinger i 2018 og 2020. Tilsynet har også bemerket at selv mindre utdelinger gjør at formålet kan etterleves.

4 Klagers anførsler

Klager har gjort gjeldende at Waisenhusstiftelsen og Thomas Angells Stiftelser i det vesentlige har likeartede formål, jf. stiftelsesloven §§ 45 andre ledd (b). Klager har vist til at begge stiftelsene har det sosiale aspektet som sitt formål, og at stiftelsene historisk sett har vært Trondheims sosiale samvittighet. Klager har framholdt at Waisenhusstiftelsen primært er rettet mot den yngre generasjonen og Thomas Angells Stiftelser mot den eldre generasjonen, men at stiftelsene også retter seg mot det sosiale samfunn generelt. Klager har også framholdt at begge stiftelser i høyeste grad er pengeutdelende stiftelser. Klager har videre vist til at Waisenhusstiftelsen siden 1776 har vært finansielt avhengig av Thomas Angells Stiftelser, ettersom Thomas Angell testamenterte én sjettedel del av framtidig avkastning til Waisenhusstiftelsen. Avslutningsvis har klager opplyst at Thomas Angells Stiftelser har økonomisk kraft til årlig å kunne gi organisasjoner midler til nytte for samfunnet, og at ved en eventuell sammenslåing vil vedtektene i Thomas Angells Stiftelser endres slik at støtte for barn og unge særlig prioriteres.

Klager har videre gjort gjeldende at vilkårene for omdanning i stiftelsesloven § 46 første ledd (a) er oppfylt. Klager har vist til at Waisenhusstiftelsen de siste ti årene bare har maktet to utbetalinger til berettigede formål, herunder 150 000 kroner til organisasjonen MOT i 2018, og 100 000 kroner til Sjiraffen kultursenter i 2020. Klager har framholdt at størrelsen på kapitalen i stiftelsen og stiftelsens driftskostnader har medført liten tildelingsevne for stiftelsen, til tross for stor søknadsmasse. Klager har videre vist til at en sammenslåing vil spare stiftelsen for om lag 250 000 kroner hvert år i kostnader til regnskap, revisor og finansutgifter. Ved sammenslåing kan disse midlene deles ut til Waisenhusstiftelsens formål.

5 Stiftelsestilsynets innstilling i klagesaken

Stiftelsestilsynet har i innstillingen opprettholdt sitt tidligere vedtak i saken.

I vurderingen av stiftelsesloven § 45 andre ledd (b) påpeker tilsynet at det ikke er tilstrekkelig for sammenslåing at begge stiftelser har et «sosialt aspekt» i formålet. Tilsynet påpeker videre at også helt snevre formål har krav på å bli respektert så sant de lar seg realisere. Tilsynet har i sin argumentasjon vist til at de to stiftelsenes formål, herunder også realiseringen av formålene, skiller seg fra hverandre. Det er vist til at Waisenhusstiftelsen har som eneste

formål å støtte tiltak for barn og unge i Trondheim som har sosial problemer, mens Thomas Angells Stiftelsers primære formål er rettet mot eldre med tanke på bolig og miljø. Tilsynet viser også til at Waisenhusstiftelsen er en alminnelig stiftelse som utelukkende deler ut midler, mens Thomas Angells Stiftelser er registrert som en næringsdrivende stiftelse, som driver og leier ut boliger. Avslutningsvis påpeker tilsynet at dersom det ikke er mulig å videreføre formålet i en stiftelse står tilsynet friere med tanke på sammenslåing, jf. prinsippet i stiftelsesloven § 47, men at det i denne saken ikke er tvil om at Waisenhusstiftelsens formål er høyst aktuelt og uproblematisk å videreføre.

Videre påpeker tilsynet at omdanning av stiftelsene må vurderes etter § 46 første ledd. Tilsynet opprettholder sitt syn om at forhold på Thomas Angells Stiftelsers side ikke kan gi grunnlag for omdanning etter § 46 første ledd. Tilsynet har først og fremst vist til at det i lys av denne stiftelsens kapital ikke er tvil om at stiftelsen alene kan etterleve formålene sine på en rimelig måte, jf. § 46 første ledd (a). Tilsynet viser også til at verken stiftelsens formål eller kapital situasjon tilsier at det vil være åpenbart unyttig, åpenbart uheldig, åpenbart ufornuftig eller i strid med oppretterens forutsetninger om stiftelsen ikke slås sammen og fortsetter som egne rettssubjekt, jf. § 46 første ledd (b), (c) og (d).

Når det gjelder Waisenhusstiftelsen ser tilsynet det slik at det bare er alternativene i § 46 første ledd (a) og (d) som er relevant i saken. I vurderingen av (a) har tilsynet lagt til grunn at stiftelsens formål er fullt gjennomførbart, slik at det eneste som eventuelt kan gi grunnlag for sammenslåing er stiftelsens kapital situasjon. Det påpekes at stiftelsen har et mindre kapitalkrevende formål, slik at selv mindre utdelinger vil oppfylle stiftelsens formål på en rimelig måte. I den konkrete vurderingen av stiftelsens kapital situasjon har tilsynet lagt vekt på at stiftelsens egenkapital, i tråd med Stiftelsesklagenemndas tidligere avgjørelser i sak 2021/0650 og 2019/0653, er for høy til at stiftelsens kapital gir grunnlag for sammenslåing. Tilsynet har også lagt vekt på at egenkapital har økt de siste årene, selv om stiftelsen har foretatt utdelinger. Tilsynet har videre påpekt at det i tråd med stiftelseslovens forarbeider må foreligge tungtveiende rasjonaliseringsbehov hos stiftelsene for at sammenslåing skal godkjennes. Det er ikke opplyst at det er slike behov i denne saken.

I vurderingen av § 46 første ledd (d) har Stiftelsestilsynet sett det slik at klagers ønske om å spare forvaltningskostnader for stiftelsene ikke kan gi grunnlag for omdanning i saken. Tilsynet har vist til at alle sammenslåinger vil innebære sparte utgifter, slik at dette momentet i seg selv ikke kan være tilstrekkelig for omdanning. Det er videre tilsynets syn at det heller ikke er relevant for vurderingen at den ene stiftelsen tidligere har gitt støtte til den andre stiftelsen. Tilsynet har vist til at støtten ble gitt på 1700-tallet, før Waisenhusstiftelsen ble en pengeutdelende stiftelse. Heller ikke det at stiftelsene har samme styresammensetning kan etter tilsynets vurdering gi grunnlag omdanning. Tilsynet har først og fremst vist til at gjeldende bestemmelse om styresammensetningen skyldes en vedtektsendring i 1989, og oppretterne på 1700-tallet derfor ikke kan ha lagt vesentlig vekt på bestemmelsen. Tilsynet kan heller ikke se at det er forhold ved de to stiftelsene som gjør det hensiktsmessig for dem å ha samme styresammensetning. I lys av at Waisenhusstiftelsen i dag er rent pengeutdelende kan det derimot stilles spørsmål ved om en annen styresammensetning vil tjene stiftelsens formål på en mer hensiktsmessig måte. Tilsynet har også påpekt at de to stiftelsenes vedtekter er selvmotsigende på dette punkt. Styremedlemmene i Waisenhusstiftelsen skal etter vedtektene § 4 andre avsnitt oppnevnes av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, mens styret i Thomas Angells Stiftelser er selvsupplerende.

Avslutningsvis påpeker tilsynet at slik det forstår regelverket kan stiftelser av en viss størrelse slås sammen dersom det for hver enkelt stiftelse påvises at sammenslåingen i seg selv vil

medføre en ikke ubetydelig merverdi for sitt formål. Tilsynet kan ikke se at dette er påvist i saken.

For det tilfellet at Stiftelsesklagenemnda kommer til at vilkårene for sammenslåing etter § 46 er oppfylt har Stiftelsestilsynet også vurdert om vilkårene i stiftelsesloven § 47 er oppfylt. Stiftelsestilsynet har vist til utkastet til nye vedtekter for den sammenslåtte stiftelsen og påpekt at disse ikke inneholder noen henvisning til Waisenhusstiftelsen. Tilsynet viser til at dette innebærer at den kapitalen som kommer fra Waisenhusstiftelsen først og fremst vil tilflyte primærformålene til Thomas Angells Stiftelser. Videre er det et vilkår for utdelinger til Waisenhusstiftelsens formål at forvaltningen av Thomas Angells Stiftelsers formål og avkastningen skal gi rom for det. Og selv om det er rom for utdelinger ut fra ovennevnte forutsetninger, har styret etter vedtektene ingen plikt til å dele ut til formålet til Waisenhusstiftelsen. Dette er bare formulert som en «kan»-mulighet for styret.

Fordi kapitalen som kommer fra Waisenhusstiftelsen ikke sikres å gå til denne stiftelsens formål, vil sammenslåingen bli sett på som en oppheving av Waisenhusstiftelsen med utdeling av midlene til beslektede formål (formålene til Thomas Angells Stiftelser). Dersom klagen tas til følge, vil det bety at en utdelingsstiftelse som har tilstrekkelig kapital til å tilgodese sitt formål, i realiteten kan oppheves dersom dette skjer ved en sammenslåing med en annen stiftelse. Saken er på denne bakgrunn prinsipielt viktig.

6 Klagerens merknader til innstillingen

Klager har gjort gjeldende at det er upresist av tilsynet å legge til grunn at Thomas Angells Stiftelser er en næringsdrivende stiftelse. Klager har vist til at stiftelsen leier ut boliger til eldre som har vansker med å få bolig på det ordinære markedet, og at stiftelsen leier ut boligene innskuddsfritt og til ca. 30 prosent under markedspris. I tillegg har stiftelsen kapell, festsal og bibliotek som kan benyttes, og leietakerne får tilbud om en rekke aktiviteter. Utleie er dermed en del av stiftelsens formålsrealisering. Klager har også vist til at stiftelsen har en skogforvaltning som betraktes som forretningsvirksomhet, og at overskuddet fra virksomheten går til stiftelsens formål i sin helhet.

Klager har også gjort gjeldende at stiftelsen er innstilt på å endre vedtektene slik at de tilfredsstiller tilsynets vilkår. Klager har vist til tilsynets anførsel om at Waisenhusstiftelsen ikke blir nevnt i nye vedtekter. Klager har videre vist til tilsynets anførsel om at de nye vedtektene ikke gir styret en plikt til å dele ut til formålet. Til dette har klager også bemerket at styret i Waisenhusstiftelsen heller ikke i dag har en plikt til å dele ut midler hvert år. Klager har imidlertid opplyst at styret ønsker å foreta årlige utdelinger til formålet, og at en sammenslåing gir økte muligheter for det.

Klager har videre stilt spørsmål ved om tilsynets vedtak innebærer en strengere praksis enn det som er vanlig. Klager har vist til at tilsynet har uttalt at de i saken vil foreta en mer inngående vurdering enn det som er gjort til nå i forvaltningspraksis.

Avslutningsvis har klager påpekt den lange saksbehandlingstiden i saken. For klager framstår dette som uforståelig.

7 Stiftelsesklagenemndas syn på saken

Saken gjelder søknad om sammenslåing av stiftelsene Thomas Angells Stiftelser og Waisenhusstiftelsen i Trondheim. Spørsmålet i saken er om vilkårene for sammenslåing ved omdanning etter stiftelsesloven §§ 45 andre ledd (b), jf. 46 er oppfylt.

Etter stiftelsesloven § 45 andre ledd (b) kan omdanning av en stiftelse blant annet gå ut på at stiftelsen slås sammen med én eller flere andre stiftelser med «i det vesentlige likeartet formål». Lovbestemmelsen fastsetter ikke vilkårene for at stiftelser kan slås sammen. Dette er regulert i stiftelsesloven § 46 om vilkår for omdanning. I praksis er det lagt til grunn at sammenslåing av stiftelser med i det vesentlige likeartet formål kan vedtas etter stiftelsesloven § 46 andre ledd som gir hjemmel for omdanning når en bestemmelse viser seg å være «uheldig eller uhensiktsmessig». Stiftelsesloven § 46 andre ledd gjelder bare omdanning av bestemmelser som *ikke* gjelder formålet med stiftelsen eller en annen bestemmelse som det må antas at det ble lagt vesentlig vekt på ved opprettelsen av stiftelsen. Når stiftelser med i det vesentlige likeartet formål slås sammen og formålet i samsvar med prinsippet i stiftelsesloven § 47 i det vesentlige blir videreført i den sammenslåtte stiftelsen, ser man det slik at sammenslåingen ikke endrer stiftelsens formål. Formålet videreføres i den sammenslåtte enheten. Sammenslåingen kan dermed gjennomføres når det ses på som «uheldig eller uhensiktsmessig» å videreføre stiftelsene som selvstendige enheter.

Stiftelsesloven har ingen egen bestemmelse om sammenslåing av stiftelser som *ikke* har i det vesentlige likeartet formål. Det er imidlertid på det rene at bestemmelsen i loven § 45 andre ledd (b) ikke stenger for å slå sammen slike stiftelser. I disse tilfellene må imidlertid sammenslåingen avgjøres med utgangspunkt i de strenge vilkårene for omdanning i stiftelsesloven § 46 første ledd. Dette betyr at det stilles strengere krav for å slå sammen stiftelser som ikke anses for å ha «i det vesentlige likeartet formål». Vi kommer nedenfor tilbake til vilkårene i § 46 først ledd.

Som det framgår av det som er sagt over, er det i saker om sammenslåing av stiftelser av sentral betydning om de stiftelsene som man ønsker å slå sammen har «i det vesentlige likeartet formål» slik at de kan slås sammen etter stiftelsesloven § 46 andre ledd. Det første spørsmålet nemnda må ta stilling til i saken er dermed om Thomas Angells Stiftelser og Waisenhusstiftelsen har «i det vesentlige likeartet formål».

I nyere praksis har nemnda tatt utgangspunkt i at spørsmålet om stiftelser har «i det vesentlige likeartet formål» må foretas ut fra en noe bredere vurdering, jf. blant annet sakene 2021/0650, 2019/0680 og 2019/0653. I sakene uttalte nemnda dette om forståelsen av uttrykket «i det vesentlige likeartet formål»:

«Etter Stiftelsesklagenemndas syn trekker forarbeidene i retning av at det med uttrykket «vesentlig likeartet» formål legges opp til en noe bredere vurdering av formålenes «karakter» eller «slag» – om disse er i det vesentlige like - enn at det «produktet» stiftelsene leverer i henhold til formålet fremstår som i det vesentlig likt».

Nemndas formulering i de nevnte sakene betyr at stiftelser ikke har likeartet formål utelukkende fordi de alle har ett eller annet ideelt formål, for eksempel sosialt, kulturelt eller humanitært. Stiftelsene må også være i det vesentlige likeartet når det gjelder andre forhold som inngår i stiftelsens formål, så som målgruppen og hvordan denne skal tilgodeses.

I klagesaken har begge stiftelsene et sosialt formål. Det betyr imidlertid ikke at stiftelsene har «i det vesentlige likeartet formål» og kan slås sammen etter stiftelsesloven § 46 andre ledd. For at stiftelsenes formål skal ses på som i det vesentlige likeartet, er det ikke bare det overordnede formålet - om dette har et sosialt preg - som er avgjørende. Som del av formålet inngår også målgruppen for stiftelsen og hvordan målgruppen skal tilgodeses. På begge disse punktene skiller Thomas Angells Stiftelser og Waisenhusstiftelsen seg klart fra hverandre. Thomas Angells Stiftelser retter seg mot eldre, mens Waisenhusstiftelsen retter seg mot barn

og unge. Målgruppene er dermed klart forskjellige. Stiftelsene skiller seg også fra hverandre når det gjelder hvordan målgruppen tilgodeses (formålsrealiseringen). Thomas Angells Stiftelsers virksomhet drives etter formålsbestemmelsen i vedtektene § 1 med utgangspunkt i stiftelsens faste eiendommer Thomas Angells Hus og Kjøpmannsgaten 6. Stiftelsen skal etter formålsbestemmelsen leie ut leiligheter til målgruppen innskuddsfritt og «til sosialt tilpassede rimelige husleier». Stiftelsen er pålagt et særlig ansvar for å ivareta Thomas Angells Hus. Etter vedtektene § 1 fjerde avsnitt kan stiftelsen - dersom forvaltningen og avkastningen av stiftelsens formue gir rom for det - støtte annen sosial virksomhet i Trondheim. Waisenhusstiftelsen er etter formålsbestemmelsen i vedtektene § 1 en ren pengeutdelende stiftelse som skal støtte tiltak for barn og ungdom i Trondheim som har sosiale problemer.

Klager har vist til at stiftelsene allerede er knyttet sammen både økonomisk og administrativt. Det er vist til at styret er likt for de to stiftelsene, og at Waisenhusstiftelsen er økonomisk avhengig av Thomas Angells Stiftelser. Dette kan imidlertid ikke være avgjørende i saken her all den tid stiftelsenes formål etter det som er sagt over ikke ses på som «i det vesentlige likeartet». Nemnda viser her til en tidligere avgjørelse, sak 2019/680, som omhandlet sammenslåing av ti stiftelser som alle ble forvaltet av Bergen Røde Kors. Alle stiftelsene hadde et sosialt formål innenfor virkeområdet til Bergen Røde Kors. Ni av de ti stiftelsene ble godkjent sammenslått. Det ble lagt vekt på at stiftelsen som ikke ble tillatt sammenslått var rettet mot en spesiell personkrets som ikke var spesielt tilgodesett i den sammenslåtte stiftelsens formål.

Stiftelsesklagenemnda har etter dette kommet til at de to stiftelsene ikke har «i det vesentlige likeartet formål». En eventuell sammenslåing av de to stiftelsene er dermed betinget av at ett av vilkårene i § 46 første ledd er oppfylt.

Stiftelsesloven § 46 første ledd lyder slik:

«Omdanning kan foretas når en bestemmelse i vedtektene eller den rettslige disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen

- a. ikke lar seg etterleve, for eksempel fordi stiftelsens kapital er utilstrekkelig til å tilgodese dens formål på en rimelig måte,*
- b. er åpenbart unyttig,*
- c. er i strid med hensikten i den disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen, for eksempel fordi oppretterens forutsetninger for bestemmelsen har sviktet, eller*
- d. er åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig».*

Stiftelsesklagenemnda er enig med tilsynet i at det bare er alternativene i § 46 andre ledd (a) og (d) som kan være relevant i saken. Begge stiftelsenes formål er fortsatt høyst aktuelle. Dette betyr at en videreføring av stiftelsene ikke er unyttig. Det er heller ikke opplyst om andre forhold som tilsier at stiftelsene er unyttig. Alternativ (b) i § 46 første ledd kan dermed ikke gi grunnlag for omdanning i saken. Det foreligger heller ikke opplysninger som tilsier at en videreføring av stiftelsene er i strid med oppretterens forutsetninger, slik at heller ikke alternativ (c) kan gi grunnlag for omdanning i saken.

I tillegg er det klart at kapitalsituasjonen i Thomas Angells Stiftelser ikke kan gi grunnlag for å slå sammen stiftelsene etter stiftelsesloven § 46 første ledd (a) eller (d). Slik nemnda forstår

klagers argumentasjon i saken er det Waisenhusstiftelsens kapital situasjon som skulle gjøre det nødvendig å slå sammen stiftelsene, se like nedenfor.

Etter stiftelsesloven § 46 første ledd (a) kan det foretas omdanning når en bestemmelse i vedtektene eller stiftelsesgrunnlaget «ikke lar seg etterleve, for eksempel fordi stiftelsens kapital er utilstrekkelig til å tilgodese dens formål på en rimelig måte». I klagesaken blir vurderingen etter denne bestemmelsen om Waisenhusstiftelsens kapital er utilstrekkelig til å tilgodese dens formål på en rimelig måte, slik at sammenslåing bør godkjennes.

Klager har framholdt at Waisenhusstiftelsens kapital og kostnader tilsier at stiftelsen har liten tildelingsevne. Klager har vist til at stiftelsen de siste ti årene bare har maktet to utbetalinger til formålet på til sammen 250 000 kroner. Klager har også vist til at en sammenslåing vil spare stiftelsen for ca. 250 000 kroner hvert år i kostnader. Stiftelsesklagenemnda har forståelse for at det kan være ønskelig for Waisenhusstiftelsen å spare kostnader slik at det kan deles ut mer til formålet. Dette er imidlertid i seg selv ikke avgjørende etter stiftelsesloven § 46 første ledd (a).

Stiftelsestilsynet har i tråd med nemndas tidligere avgjørelser lagt vekt på at stiftelsens kapital på 6 590 425 kroner ikke er på et nivå som kan gi grunnlag for sammenslåing. Tilsynet har også lagt vekt på at kapitalen har økt de siste årene selv om stiftelsen har foretatt utdelinger. Tilsynet har også påpekt at stiftelsen har et mindre kapitalkrevende formål, slik at selv mindre utdelinger vil tilgodese formålet på en rimelig måte. Stiftelsesklagenemnda er enig med tilsynet i at Waisenhusstiftelsen har tilstrekkelig kapital til å videreføre stiftelsens formål på en rimelig måte uten at den slås sammen med Thomas Angells Stiftelser. I tidligere saker har Stiftelsesklagenemnda sett det slik at stiftelser med en egenkapital på 2,4 millioner kroner og høyere har tilstrekkelig høy egenkapital til at formålet på en fornuftig måte kan videreføres av den eksisterende stiftelsen, jf. blant annet 2019/0653, 2019/0680, 2018/0497 og 2017/0302.

Det foreligger ikke opplysninger i saken her som tilsier at dette utgangspunktet ikke gjelder også her. Waisenhusstiftelsen har foretatt utdelinger i de senere årene, samtidig som kapitalen har økt. Stiftelsesklagenemnda kan i og for seg forstå at det kan oppleves som uheldig at stiftelsen ikke kan foreta større eller årlige utdelinger til formålet og at det kan være ønskelig å spare kostnader, men dette kan som nevnt i seg selv ikke gi grunnlag for omdanning etter § 46 første ledd (a).

Stiftelsesklagenemnda er etter dette kommet til at vilkåret for omdanning i stiftelsesloven § 46 første ledd (a) ikke er oppfylt.

Etter stiftelsesloven § 46 første ledd (d) kan det foretas omdanning når en bestemmelse i vedtektene eller stiftelsesgrunnlaget er «åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig». I kravet om «åpenbart» oppstilles en høy terskel for at det kan foretas omdanning etter dette alternativet. Etter bestemmelsen er det derfor ikke tilstrekkelig at sammenslåing er hensiktsmessig, eller at kapital situasjonen gjør det uhensiktsmessig eller uheldig å videreføre stiftelsen.

Som det framgår av vurderingen over, mener nemnda at stiftelsens kapital er tilstrekkelig høy til at stiftelsen kan videreføre formålet på en rimelig måte uten sammenslåing. Dette tilsier at det heller ikke er «åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig» å videreføre stiftelsen. Heller ikke det forhold at en sammenslåing vil spare stiftelsen for i overkant av 250 000 kroner hvert

år - som ved en sammenslåing i stedet kan deles ut til stiftelsens formål - betyr at det er «åpenbart» uheldig eller ufornuftig å videreføre stiftelsen.

Stiftelsesklagenemnda mener etter dette at heller ikke omdanningsvilkåret i § 46 første ledd (d) er oppfylt i saken. Nemndas konklusjon er dermed at ingen av de alternative vilkårene for omdanning etter § 46 første ledd er oppfylt. Søknad om omdanning ved sammenslåingen av stiftelsene kan dermed ikke godkjennes.

Nemnda har merket seg at klager påpeker den lange saksbehandlingstiden i klagesaken. Nemnda er enig i at den lange saksbehandlingstid er uheldig. Det er imidlertid ikke noe som tilsier at dette kan ha virket inn på vedtakets innhold. Dette betyr at tilsynets vedtak ikke kan oppheves av denne grunn, jf. forvaltningsloven § 41.

8 Vedtak

Stiftelsesklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

Stiftelsestilsynets vedtak av 26. august 2021 opprettholdes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 31. oktober 2022

Gudmund Knudsen
Leder

Dokumentet er godkjent elektronisk